РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

20 януари 2011 година*

По дело C-463/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Испания) с акт от 20 октомври 2009 г., постъпил в Съда на 25 ноември 2009 г., в рамките на производство по дело

CLECE SA,

срещу

María Socorro Martín Valor,

Ayuntamiento de Cobisa,

* Език на производството: испански.

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н K. Lenaerts, председател на състав, г-н D. Šváby, г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н E. Juhász и г-н J. Malenovský (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за испанското правителство, от г-н F. Díez Moreno, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-н J. Enegren и г-н R. Vidal Puig, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 26 октомври 2010 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 20).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между CLECE SA (наричано по-нататък „CLECE“), от една страна, и г-жа Martín Valor и Ayuntamiento de Cobisa (община Cobisa), от друга страна, във връзка с уволнението на г-жа Martín Valor.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Директива 2001/23 кодифицира Директива 77/187/ЕИО на Съвета от 14 февруари 1977 година относно сближаването на законодателствата на държавите

членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 61, стр. 26), изменена с Директива 98/50/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. (ОВ L 201, стр. 88).

4 Съображение 3 от Директива 2001/23 гласи: „[н]еобходимо е да се осигури закрила на работниците и служителите при смяна на работодателя, в частност за да се гарантират техните права“.

5 Съгласно член 1, параграф 1 от тази директива:

„а) Настоящата директива се прилага към всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на [договорно] прехвърляне или сливане.

б) [При спазване на] буква а) и следващите разпоредби на настоящия член по смисъла на настоящата директива прехвърляне е налице, когато има прехвърляне на стопански субект, който запазва своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна или спомагателна.

в) Настоящата директива се прилага към публични и частни предприятия, които извършват стопанска дейност, независимо дали са създадени със стопанска или нестопанска цел. Административното преобразуване на публични административни органи или прехвърлянето на административни функции между публични административни органи не се смята за прехвърляне по смисъла на настоящата директива.“

6 Член 3, параграф 1, първа алинея от тази директива предвижда:

„Правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения се прехвърлят на приобретателя по силата на прехвърлителната сделка."

7 Член 4, параграф 1, първа алинея от Директива 2001/23 гласи:

„Прехвърлянето на предприятието, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност само по себе си не представлява основание за уволнения от прехвърлителя или приобретателя. Тази разпоредба не засяга уволненията по икономически, технически или организационни причини, които налагат промени в работната сила."

Национално право

8 Директива 2001/23/ЕО е транспонирана в испанското право с член 44 от Кралски законодателен декрет № 1/1995 за одобряване на преработения текст на Закона относно статута на работниците (Real Decreto Legislativo 1/1995, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores) от 24 март 1995 г. (BOE № 75 от 29 март 1995 г., стр. 9654, наричан по-нататък „Статутът на работниците и служителите").

9 Член 44, параграфи 1 и 2 от Статута на работниците и служителите предвижда:

„1. Прехвърлянето на предприятие, на място на дейност или на самостоятелна производствена единица от същото само по себе си не прекратява трудовите правоотношения, като новият работодател встъпва в правата и задълженията на предишния работодател по трудовите договори и социалното осигуряване, включително и в задълженията относно пенсиите, съгласно предвидените в приложимата специална уредба условия, и по принцип във всички задължения в областта на допълнителната социална закрила, които прехвърлителят е договорил.

2. За целите на настоящия член прехвърляне е налице, когато има прехвърляне на стопански субект, който запазва своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна или спомагателна."

10 Член 14 от Колективния трудов договор за дейността по почистване на сгради и помещения в провинция Толедо предвижда:

„Когато предприятие, в което дейността по почистване е извършвана от друго предприятие по силата на договор, само поеме тази дейност, то не е длъжно да поеме персонала, нает от предприятието изпълнител за извършване на услугите, ако дейността по почистване вече се извършва от собствени работници на предприятието; въпросните работници обаче трябва да бъдат поети, ако за извършване на дейността по почистване се налага да бъде наеман нов персонал."

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

11 На 27 май 2003 г. CLECE, предприятие, което извършва дейност по почистване, сключва с Ayuntamiento de Cobisa договор за почистване на общинските училища и помещения, като не е уговорено, че предоставянето на съответните услуги се нуждае от използването на специални материални средства.

12 Въз основа на този договор г-жа Martín Valor работи за CLECE като чистачка от 25 март 2004 г.

13 На 9 ноември 2007 г. Ayuntamiento de Cobisa уведомява CLECE за решението си да прекрати договора, който го обвързва с това дружество, считано от 31 декември 2007 г.

14 На 2 януари 2008 г. CLECE уведомява г-жа Martín Valor, че считано от 1 януари 2008 г., тя е включена в персонала на Ayuntamiento de Cobisa, тъй като последното вече осигурява почистването на съответните помещения. Всъщност според CLECE по силата на член 14 от Колективния трудов договор за дейността по почистване на сгради и помещения в провинция Толедо Ayuntamiento de Cobisa е поело от това дружество всички права и задължения, свързани с разглежданото в главното производство трудово правоотношение.

15 Същия ден г-жа Martín Valor се явява в помещенията на Ayuntamiento de Cobisa, но не е допусната да работи там. От своя страна, CLECE не я назначава на никакъв друг пост.

16 На 10 януари 2008 г. Ayuntamiento de Cobisa наема с посредничеството на трудова борса петима работници за почистването на своите помещения.

17 Вследствие на това г-жа Martín Valor подава до Juzgado de lo Social № 2 de Toledo иск срещу CLECE и Ayuntamiento de Cobisa с цел да се установи наличието на злоупотреба при уволнението ѝ.

18 С решение от 13 май 2008 г. Juzgado de lo Social № 2 de Toledo приема, че член 14 от Колективния трудов договор за дейността по почистване на сгради и помещения в провинция Толедо не е приложим и че следователно Ayuntamiento de Cobisa няма пасивна процесуална легитимация. Освен това тази юрисдикция посочва, че при уволнението на г-жа Martín Valor от CLECE е налице злоупотреба и осъжда последното да я възстанови на работа при същите условия, както преди уволнението или да ѝ изплати обезщетение в размер на 6 507,10 EUR. Всяка от тези две хипотези включва и плащането на обичайната заплата, която г-жа Martín Valor не е получила.

19 На 26 декември 2008 г. CLECE подава жалба срещу посоченото съдебно решение пред Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha. В жалбата си CLECE твърди по-специално, че Ayuntamiento de Cobisa е встъпило в трудовото правоотношение с г-жа Martín Valor по силата на член 14 от Колективния трудов договор за дейността по почистване на сгради и помещения в провинция Толедо във връзка с член 44 от Статута на работниците и служителите и с цитираната от него съдебна практика.

20 Запитващата юрисдикция посочва, че от съдебната практика, уеднаквена с решение на Tribunal Supremo от 10 декември 2008 г., по същество следва, че разпоредбите на колективен трудов договор за дейността по почистване на сгради и помещения не са приложими към дадено основно предприятие, което извършва

различна дейност и което, прекратявайки договор, сключен с предприятие за почистване, решава да осигурява пряко почистването на своите помещения, тъй като не може да се приеме, че посоченото основно предприятие попада в рамките на приложното поле на този колективен трудов договор.

21 В този контекст запитващата юрисдикция си задава въпроса дали следва да се приеме, че положение, при което дадена община реши да осигурява почистването на различните си помещения посредством своя собствен персонал, попада в приложното поле на член 1, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2001/23, когато преди това тази дейност е извършвана от предприятие за почистване въз основа на договор, който е бил прекратен, посоченото основно предприятие е назначило нов персонал за извършване на работата по почистване и колективният трудов договор за дейността по почистване на сгради и помещения, който предвижда задължение за встъпване при такова положение, не се прилага спрямо това предприятие.

22 Запитващата юрисдикция си задава в частност въпроса дали по делото в главното производство следва да се направят съответните изводи, произтичащи от приложението на член 1, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2001/23, макар Колективният трудов договор за дейността по почистване на сгради и помещения в провинция Толедо да не е приложим спрямо Ayuntamiento de Cobisa и този субект да се характеризира със специфичното качество на работодател с публичноправен характер, което води до особености в неговите трудови правоотношения съгласно член 103, параграф 3 от испанската конституция.

23 При тези условия Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли да се счита, че хипотеза, при която дадена община поема или поема отново извършването на дейност по почистване на различните си помещения, която преди това е осъществявана от предприятие по силата на договор и за

която тази община наема нов персонал, попада в приложното поле на Директива 2001/23/ЕО, така както е определено в член 1, параграф 1, букви а) и б)?“

По преюдициалния въпрос

24 С поставения от нея въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че тази директива се прилага в случай, в който дадена община, поверила почистването на своите помещения на частно предприятие, реши да прекрати договора с него и да извършва сама тези дейности по почистване, като за тази цел назначи нов персонал.

25 Най-напред следва да се посочи, че съгласно член 1, параграф 1, буква в) Директива 2001/23 се прилага към публичните предприятия, които извършват стопанска дейност, независимо дали са създадени със стопанска или нестопанска цел.

26 Така Съдът е постановил, че единствено фактът, че концесионерът е публичноправно юридическо лице, в случая — община, не позволява да се изключи наличието на прехвърляне, което попада в приложното поле на Директива 2001/23 (вж. Решение от 26 септември 2000 г. по дело Mayeur, C-175/99, Recueil, стр. I-7755, точки 29, 33 и 34, както и Решение от 29 юли 2010 г. по дело UGT-FSP, C-151/09, Сборник, стр. I-7591, точка 23).

27 Поради това обстоятелството, че един от заинтересованите субекти е община, както в спора по главното производство, само по себе си не се противопоставя на приложимостта на Директива 2001/23.

28 На следващо място, съгласно член 1, параграф 1, буква а) от Директива 2001/23 тя се прилага към всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на договорно прехвърляне или сливане.

29 В това отношение от трайно установената съдебна практика следва, че обхватът на посочената разпоредба не може да се преценява само на основата на езиково тълкуване. Поради различия между езиковите редакции на тази директива, както и поради разлики между националните законодателства относно понятието за договорно прехвърляне, Съдът го тълкува гъвкаво до степен да може да отговори на целта на посочената директива, която, както следва от съображение 3 от нея, е свързана със закрилата на заетите лица при промяна на работодателя (вж. в този смисъл, Решение от 13 септември 2007 г. по дело Jouini и др., C-458/05, Recueil, стр. I-7301, точка 24 и цитираната съдебна практика).

30 Така Съдът е постановил, че Директива 77/187, кодифицирана с Директива 2001/23, е приложима във всички случаи на промяна, в рамките на договорни отношения, на физическото или юридическото лице, отговорно за управлението на предприятието, което поема задълженията на работодател спрямо заетите в предприятието лица (вж. Решение от 7 март 1996 г. по дело Merckx и Neuhuys, C-171/94 и C-172/94, Recueil, стр. I-1253, точка 28, както и Решение от 10 декември 1998 г. по дело Hernández Vidal и др., C-127/96, C-229/96 и C-74/97, Recueil, стр. I-8179, точка 23).

31 Съдът е приел и че положение, при което дадено предприятие, което е използвало друго предприятие за почистването на своите помещения или на част от

тях, реши да прекрати обвързващия го с последното договор и самото то да осигурява вече извършването на тази дейност, може да попадне в приложното поле на Директива 77/187 (вж. Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 25).

32 От това следва, че поначало не може да се изключи, че Директива 2001/23 се прилага към обстоятелства като тези по делото в главното производство, при които общината решава едностранно да прекрати обвързващия я с частно предприятие договор и сама да осъществява дейностите по почистване, които е била поверила на това предприятие.

33 Следователно, за да се приложи Директива 2001/23, съгласно член 1, параграф 1, буква б) от нея прехвърлянето трябва се отнася до стопански субект, който запазва своята идентичност след смяната на работодателя.

34 За да се определи дали такъв стопански субект запазва идентичността си, следва да се вземат предвид съвкупността от фактически обстоятелства, характеризиращи съответната сделка, сред които фигурират по-специално видът на съответното предприятие или стопанска дейност, наличието на прехвърляне на материални активи като сгради и движимо имущество, стойността на нематериалните активи към момента на прехвърлянето, поемането на съществена част от заетите лица от новия работодател, наличието на прехвърляне на клиенти, както и степента на сходство между дейностите, упражнявани преди и след прехвърлянето, и продължителността на евентуалното преустановяване на тези дейности. Тези елементи обаче са само отделни аспекти от задължителната цялостна оценка и поради това не могат да се преценяват поотделно (вж. по-специално Решение от 18 март 1986 г. по дело Spijkers, 24/85, Recueil, стр. 1119, точка 13, Решение от 19 май 1992 г. по дело Redmond Stichting, C-29/91, Recueil, стр. I-3189, точка 24, Решение от 11 март 1997 г. по дело Süzen, C-13/95, Recueil, стр. I-1259, точка 14, както и Решение от 20 ноември 2003 г. по дело Abler и др., C-340/01, Recueil, стр. I-14023, точка 33).

35 Преди това Съдът е посочил, че в някои сектори стопанските субекти могат да функционират без значителни материални или нематериални активи, така че запазването на идентичността на такъв субект след сделката, на която е предмет, хипотетично не може да зависи от прехвърлянето на тези активи (вж. Решение по дело Süzen, посочено по-горе, точка 18, Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 31 и Решение по дело UGT-FSP, посочено по-горе, точка 28).

36 Така Съдът е постановил, че доколкото в някои сектори, в които дейността зависи основно от работната сила, колектив от работници, трайно обединен от дадена обща дейност, може да съответства на стопански субект, такъв субект може да запази идентичността си след прехвърлянето му, когато новият работодател не се задоволява да продължи разглежданата дейност, а като бройка и компетенции поема и съществена част от персонала, който неговият предшественик е назначил специално за изпълнението на тази задача. В тази хипотеза новият работодател всъщност поема организирана съвкупност от активи, което му позволява да продължи трайно дейността или определени дейности на предприятието прехвърлител (вж. Решение по дело Süzen, посочено по-горе, точка 21, Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 32, Решение от 10 декември 1998 г. по дело Hidalgo и др., C-173/96 и C-247/96, Recueil, стр. I-8237, точка 32, Решение от 24 януари 2002 г. по дело Temco, C-51/00, Recueil, стр. I-969, точка 33, както и Решение по дело UGT-FSP, посочено по-горе, точка 29).

37 Както следва от точка 31 от настоящото решение, в това отношение не е от особено значение обстоятелството, че поемането на съществена част от персонала се извършва в рамките на договорно прехвърляне, уговорено между прехвърлителя и приобретателя, или че това поемане следва от едностранното решение на предишния работодател да прекрати трудовите договори на прехвърления персонал, последвано от едностранното решение на новия работодател да назначи съществена част от същия персонал за изпълнение на същите задачи.

38 Всъщност, ако в случай на поемане на съществена част от персонала наличието на прехвърляне по смисъла на Директива 2001/23 беше поставено в зависимост единствено от договорния произход на такова поемане, целената с тази директива защита на работниците би била оставена на преценката на работодателите и те биха били в състояние да заобикалят прилагането на посочената директива,

като се въздържат от сключването на договор в ущърб на запазването на правата на прехвърлените работници, което обаче е гарантирано от член 3, параграф 1 от Директива 2001/23.

39 Наистина, както следва от практиката на Съда, дейност по почистване като разглежданата по делото в главното производство може да се приеме за дейност, зависеща основно от работната сила (вж. в този смисъл Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 27, Решение по дело Hidalgo и др., посочено по-горе, точка 26, както и Решение по дело Jouini и др., посочено по-горе, точка 32), и следователно при липсата на други производствени фактори колектив от работници, трайно обединен от общата дейност по почистване, може да съответства на стопански субект (вж. в този смисъл Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 27). Необходимо е обаче още запазване на идентичността на такъв субект след съответната сделка.

40 В това отношение от акта за препращане следва, че за да извършва самото то дейностите по почистване на своите училища и помещения, които преди това са поверени на CLECE, Ayuntamiento de Cobisa е назначило нов персонал без да поеме работниците, назначени преди това от CLECE за тези дейности, нито пък материалните или нематериални активи на това предприятие. При тези условия единственият елемент, който установява връзка между извършваните от CLECE дейности и тези, поети от Ayuntamiento de Cobisa, се състои в предмета на съответната дейност, а именно почистването на помещения.

41 Единствено обстоятелство, че дейностите, извършвани от CLECE и Ayuntamiento de Cobisa, са подобни, дори идентични, обаче не позволява да се направи извод за запазването на идентичността на даден стопански субект. Всъщност такъв субект не може да се ограничи до дейността, за която отговаря. Неговата идентичност се очертава също от множество неразривно свързани елементи като персонала, който го изгражда, неговия управленски състав, организацията на неговата работа, методите на работа или евентуално от средствата за осъществяване на дейността му, които са на негово разположение (вж. в този смисъл Решение по дело Süzen, посочено по-горе, точка 15, Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 30, както и Решение по дело Hidalgo и др., посочено по-горе, точка 30). В частност идентичността на стопански субект като разглеждания по делото в главното производство, която зависи основно

от работната сила, не може да бъде запазена, ако съществена част от неговия персонал не е поета от предполагаемия приобретател.

42 От това следва — без да се засяга евентуалната приложимост на националните правила за защита, — че простото поемане по делото в главното производство на поверените преди това на CLECE дейности по почистване от страна на Ayuntamiento de Cobisa само по себе си не може да разкрие наличието на прехвърляне по смисъла на Директива 2001/23.

43 Поради това на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че тази директива не се прилага в случай, в който дадена община, поверила почистването на своите помещения на частно предприятие, реши да прекрати договора с него и да извършва сама дейността по почистване на посочените помещения, като за тази цел назначи нов персонал.

По съдебните разноски

44 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 1, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности трябва да се тълкува в смисъл, че тази директива не се прилага в случай, в който дадена община, поверила почистването на своите помещения на частно предприятие, реши да прекрати договора с него и да извършва сама дейността по почистване на посочените помещения, като за тази цел назначи нов персонал.

Подписи